

T.C.
TEKİRDAĞ
İDARE MAHKEMESİ
ESAS NO : 2013/1444

YÜRÜTMENİN DURDURULMASINI

İSTEYEN (DAVACI) : TMMOB ZİRAAT MÜHENDİSLERİ ODASI
VEKİLİ : AV. ZÜHAL SİRKEÇİOĞLU DÖNMEZ
Bestekar Sk. No: 49/5 K.Dere Çankaya/ANKARA

KARŞI TARAF (DAVALI) : GIDA TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI
Merkez/ANKARA
VEKİLİ : SÜLEYMAN OKÇU-HUKUK MÜŞAVİRİ

İSTEMİN ÖZETİ : Plastik Sanayi Toplu İşyeri Yapı Kooperatifine ait Tekirdağ ili Çorlu ilçesi Marmaracık mevki 148/1, 149/1 ve 150/1 parsel sayılı taşınmazların tarım dışı amaçla kullanılmasının uygun görülmesine ilişkin 15.04.2013 gün ve 1452 sayılı davalı idare Tarım Reformu Genel Müdürlüğü işleminin; davaya konu arazinin 1. sınıf toplulaştırılmış tarım arazisi olduğu, sulu tarım yapılmaya uygun olduğu, işlemin toplulaştırmanın amacına aykırı olduğu, 1757, 3083 ve 5403 sayılı Yasaların amacı ve ruhuna aykırı olduğu, Başbakanlığın 28676 sayılı Ergene Havzasını Koruma Eylem Planına uygun düşmediği, tarım arazilerinin bilinçsiz ve kontrolsüz şekilde ortadan kaldırıldığı, davalı idarece alınan kamu yararı kararı olmadığı, alternatif alan araştırması yapılmadığı, toprak koruma kurulu kararı bulunmadığı, işlemin hukuka aykırı olduğu ileri sürülerek iptali ve öncelikle yürütmenin durdurulması istenilmektedir.

SAVUNMANIN ÖZETİ : Davaya konu parsellerin 3083 sayılı Yasa kapsamında kaldığı, Plastik Sanayi Toplu İşyeri Yapı Kooperatifinin tarım dışı kullanma talebinin Valilik makamınca uygun görülmemesi üzerine itiraz sonucu Bakanlık oluruyla görevlendirilen heyet tarafından 5403 ve 3083 sayılı Yasa ve Yönetmelik gözetilerek hazırlanan rapor doğrultusunda talebin uygun görüldüğü, Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca alınan kamu yararı kararının bulunduğu, 5403 sayılı Yasa 13/d maddesi hükmünce dava konusu yerlerin tarım dışı amaçla kullanımına izin verildiği, işlemin kamu yararı doğrultusunda tesis edildiği belirtilerek davanın ve yürütmenin durdurulması isteminin reddi gerektiği savunulmaktadır.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Karar veren Tekirdağ İdare Mahkemesince işin gereği görüldü:

2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun, 05/07/2012 gün ve 28344 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 6352 sayılı Kanunun 57. maddesiyle değişik 27/2. maddesinde; Danıştay veya idari mahkemelerin idari işlemin uygulanması halinde telafisi güç veya imkansız zararların doğması ve idari işlemin açıkça hukuka aykırı olması şartlarının birlikte gerçekleşmesi durumunda gerekçe göstererek yürütmenin durdurulmasına karar verebilecekleri, yürütmenin durdurulması kararlarında idari işlemin hangi gerekçelerle açıkça hukuka aykırı olduğunun ve işlemin uygulanması halinde doğacak telafisi güç ve imkansız zararların neler olduğunun belirtileceği hüküm altına alınmıştır.

5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu'nun tanımların yapıldığı 3. maddesinde " b) Kurul: Toprak Koruma Kurulunu, ö) Arazi toplulaştırması: Arazilerin doğal ve yapay etkilerle bozulmasını ve parçalanmasını önlemek, parçalanmış arazilerde ise doğal özellikleri, kullanım bütünlüğü ve mülkiyet hakları gözetilerek birden fazla arazi parçasının birleştirilip ekonomik, ekolojik ve toplumsal yönden daha işlevsel yeni parsellerin oluşturulmasını ve bu parsellerin arazi özellikleri ve alanı değerlendirilerek kullanım şekillerinin belirlenmesini, köy ve arazi gelişim hizmetlerinin sağlanmasını" ifade ettiği, Toprak Koruma Kurulu başlıklı 5. maddesinde " Her ilde, valinin başkanlığında, ildeki

T.C.
TEKİRDAĞ

İDARE MAHKEMESİ

ESAS NO : 2013/1444

tarımdan sorumlu birim amiri tarafından başkan yardımcılığı ve sekretarya hizmetleri görevi yürütülmek üzere, ilde plân yapma yetkisine sahip kamu kurum ve kuruluşları ile üniversitelerden, üç birimin ve Maliye Bakanlığının ildeki üst düzey temsilcisi ile plânlama ve/veya toprak koruma konularında ulusal ölçekte faaliyette bulunan kamu kurumu niteliğini haiz meslek kuruluşları ile sivil toplum kuruluşlarının yerel temsilcilerinden üç kişi olmak üzere Kurul oluşturulur. Kurulun gündeminde bulunan araziler özel kanunlarla koruma altına alınmış alanlar, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü'nün proje alanı veya 22.11.1984 tarihli ve 3083 sayılı Sulama Alanlarında Arazi Düzenlenmesine Dair Tarım Reformu Kanununa göre uygulama alanı ilân edilen yerlerden ise bu alanlarda uygulama yapan birimin yetkili temsilcisi de Kurula dâhil edilir" hükmüne, Tarım Arazilerini Amaç Dışı Kullanımı başlıklı 13. maddesinde "Mutlak tarım arazileri, özel ürün arazileri, dikili tarım arazileri ile sulu tarım arazileri tarımsal üretim amacı dışında kullanılamaz. Ancak, alternatif alan bulunmaması ve Kurulun uygun görmesi şartıyla; ...

d) Bakanlıklarca kamu yararı kararı alınmış plân ve yatırımlar için bu arazilerin amaç dışı kullanım taleplerine, toprak koruma projelerine uyulması kaydı ile Bakanlık tarafından izin verilebilir. (Ek cümle: 31/01/2007-5578 S.K./3.mad) Bakanlık bu yetkisini valiliklere devredebilir.

...
Bu madde kapsamında valiliklerce verilen kararlara yapılan itirazlar, Bakanlık tarafından değerlendirilerek karara bağlanır." hükmüne yer verilmiştir.

3083 sayılı Sulama Alanlarında Arazi Düzenlenmesine Dair Tarım Reformu Kanunu'nun 19. maddesinde "Uygulama alanlarında bulunan tarım arazisi, zorunlu sebepler olmadıkça tarım dışı amaçlarla kullanılmaz. Ancak zorunlu hallerde, uygulama alanlarındaki arazi ilgililerin müracaatı üzerine uygulayıcı kuruluşun izni ile tarım dışı amaçlarda kullanılabilir." hükmüne, 3083 Sayılı Sulama Alanlarında Arazi Düzenlenmesine Dair Tarım Reformu Kanununun uygulanması ile ilgili hususları düzenleyen Sulama Alanlarında Arazi Düzenlenmesine Dair Tarım Reformu Kanunu Uygulama Yönetmeliği'nin Tarım Arazisinin Tarım Dışı Amaçlarla Kullanılmasını düzenleyen 65. maddesinde "Uygulama alanlarında, Kanun hükümlerine göre sahibine bırakılan, dağıtılan veya Genel Müdürlüğün emrine geçen tarım arazisi, tarım dışı amaçlarla kullanılamaz. Ancak bu arazi, tarım dışı amaçla kullanımın zorunlu olması hâlinde Genel Müdürlüğün izni ile tarım dışı amaçlarla kullanılabilir. Zorunluluk; her derece ve türden eğitim hizmetleri için yapımına ihtiyaç duyulan okullar, tarımsal işletme veya tarım ürünlerinin işlenmesi ve muhafazasıyla ilgili yapı ve tesisler ile sanayi bölgeleri, havaalanları, baraj ve göletler, içme suyu ve bunlara ait tesisler, ham petrol ve doğalgaz arama, üretim, iletim ve depolama tesisleri ile bunlara ait ek tesisler, turistik yerler, sportif alanlar, maden işletmesi, depolar, oto yakıt ve dinlenme tesisleri, enerji, ulaşım, haberleşme yatırımları ve imar planı talepleri veya benzerleri ile Milli Savunma ihtiyaçları için kullanımı ifade eder.

Zorunluluk hâli, kurulacak Arazi Değerlendirme Komisyonu tarafından tespit edilir. " hükmüne yer verilmiştir.

3083 sayılı Kanunun 7 ve 19. maddeleri ile Uygulama Yönetmeliğinin 65, 66 ve 71. maddelerine dayanılarak hazırlanan Tarım Reformu Genel Müdürlüğü Tarım Arazileri Değerlendirme Dairesi Başkanlığınca yayımlanan Tarım Arazisinin Korunması ve Değerlendirilmesi Teknik Talimatının tanımları yapıldığı 4.3 maddesinde, Kamu Yararı: Bakanlıklarca yatırım programına alınmış yatırımlar ile insan, toplum ve çevre ilişkilerinde dengeyi bozucu nitelikte olmayan, ekonomik, ekolojik ve toplumsal kayıplar bakımından toplum aleyhine sonuçlar doğurmayan, kişiler ve toplum yararı birlikte gözetilerek ilgili bakanlık veya açıkça yetki verilen birimler tarafından alınan karar, Komisyon: İl Müdürü Olur'u ile 3 teknik elemandan oluşan grup" olarak tanımlanmış, Komisyonun Oluşturulması başlıklı 5. maddesinde İl Müdürlüğünde; tarım arazisinin tarım dışı amaçlarla kullanılması izni, vasıf değişikliği ile Hazine arazisinin Hazine tasarrufuna bırakılması için yapılan taleplerin değerlendirilmesi ve bu talimatta yer alan diğer işlemleri yürütmek amacıyla Arazi Değerlendirme Komisyonu adı

T.C.
TEKİRDAĞ
İDARE MAHKEMESİ

ESAS NO : 2013/1444

altında **İl Müdürü Olur'u** ile ziraat mühendisi başkanlığında **üç teknik elemandan oluşan Komisyon** kurulur. İl Müdürlüklerinde ihtiyaç duyulması halinde birden fazla komisyon oluşturulabilir." hükmüne, 6. maddesinde "Arazi Değerlendirme Komisyonu, bu talimat ekinde yer alan Arazi Değerlendirme Komisyonu Etüt Raporunda arazinin özellikleri, talep edilen alanın tarım dışı amaçlarla kullanımına veya tahsisine izin verilmesinin zorunluluğu vb. hakkında kanaat belirtir. Rapor, ekleriyle birlikte Şube Müdürlüğüne teslim edilir. Şube Müdürlüğü, komisyon raporunun usul ve esas şartlarına uygunluğunu kontrol etmekle görevlidir. Komisyonun, talep hakkında olumlu görüş vermesi halinde Şube Müdürlüğü, Raporu ekleriyle birlikte İl Müdürü olur'una sunar. Komisyonun olumsuz görüş vermesi halinde, Olur düzenlenmez. Olumlu veya olumsuz sonuçlandırılan talep, talepliye ye/veya ilgili Kamu Kuruluşuna ve Genel Müdürlüğe bilgi ve gereği için gönderilir. Tarım Arazileri Değerlendirme Dairesi Başkanlığı, İl Müdürlüklerinden kendilerine gelen Arazi Değerlendirme Etüt Raporlarını, mevzuata uygunluk çerçevesinde tetkik ve kontrol eder ve Genel Müdürlükçe gerek görülmesi halinde, ilgili İl Müdürlüklerindeki tarım dışı amaçlarla kullanım izni verilmiş alanları yerinde inceleyebilir." hükmüne, 7. maddesinde " Uygulama alanlarında, Kanun hükümlerine göre sahibine bırakılan, dağıtılan veya Genel Müdürlüğün emrine geçen tarım arazisi, tarım dışı amaçlarla kullanılamaz. Ancak bu arazi, tarım dışı amaçlarla kullanımını zorunlu bulunması halinde Genel Müdürlüğün izni ile tarım dışı amaçlarla kullanılabilir. Zorunluluk; her derece ve türden eğitim hizmetleri için yapımına ihtiyaç duyulan okullar, tarımsal işletme veya tarım ürünlerinin işlenmesi veya muhafazasıyla ilgili yapı ve tesisler ile sanayi bölgeleri, havaalanları, baraj ve göletler, içme suyu ve bunlara ait tesisler, ham petrol ve doğalgaz arama, üretim, iletim ve depolama tesisleri ile bunlara ait ek tesisler, turistik yerler, sportif alanlar, maden işletmesi, depolar, oto yakıt ve dinlenme tesisleri, enerji, ulaşım, haberleşme yatırımları ve imar planı talepleri veya benzerleri ile Milli Savunma ihtivadan için kullanımı. ifade eder. Toprağın, bulunduğu yerde, doğal fonksiyonlarını sürdürebilmesinin sağlanması amacıyla korunması esastır. Zorunluluk hali, kurulacak Arazi Değerlendirme Komisyonu tarafından tespit edilir.

Arazi Değerlendirme Komisyonu, aşağıdaki hususları dikkate alarak, zorunluluk durumunu tespit eder.

Tarım dışı amaçlarla kullanımı talep edilen tesisle ilgili olarak;

...

e) Tesis için, **İlgili Bakanlıklarca** veya Bakanlıkların yetki verdiği merkez veya taşra teşkilatınca, Kamu Yararı Kararı verilip verilmediği,...hususları incelenerek tarım dışı amaçla kullanıma izin verilebileceği kurala bağlanmıştır.

635 sayılı Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin Bakanlığın görevlerinin sayıldığı 2. maddesinde "...

c) (Değişik: 4/7/2012-6353/54 md.) **Organize sanayi bölgeleri ve endüstri bölgelerinin planlanmasına, kuruluşuna, yapılaşmasına** ve işleyişine ilişkin mevzuatla verilen görevleri yapmak, organize sanayi bölgelerinin altyapı yatırımları ile sanayi sitelerinin altyapılarının tamamını ve üstyapı tesislerinin yüzde yetmiş kadar olan kısmını kredi ile desteklemek, destekleme şart ve niteliklerini belirlemek ve denetlemek, işletmelerin rekabet edebilirliğini artırmak amacıyla kümelenme girişimlerine ait politikalar geliştirmek ve uygulamak, kümelere hibe desteği sağlamak, uygulama sonuçlarını izlemek ve değerlendirmek. " hükmüne, Sanayi Bölgeleri Genel Müdürlüğünün görevlerinin sayıldığı 9. maddesinde "...

b) (Değişik: 4/7/2012-6353/56 md.) Organize sanayi bölgeleri ve endüstri bölgelerinin; planlanmasına, yer seçimine, imar planlarının yapılmasına, kuruluş ve işleyişine ilişkin iş ve işlemleri yürütmek, organize sanayi bölgelerinde **kamu yararı kararı vermek** ve endüstri bölgelerinde kamulaştırmaya ilişkin işlemleri yapmak, faaliyetlerini denetlemek" hükmüne yer verilmiştir.

22.08.2011 onay tarihli 1/25. 000 ölçekli Tekirdağ İl Çevre Düzeni planının **Yer Altı Suyu**

T.C.
TEKİRDAĞ

İDARE MAHKEMESİ

ESAS NO : 2013/1444

Besleme Alanını düzenleyen 3.2.1 plan hükmünde" a) Bu alanlar yeraltı suyu depolama bölgesine (akifer) yüzey sularının doğrudan ve/veya dolaylı olarak süzülmesini sağlayarak, jeolojik anlamda geçirimli (taneli ortamlar, çatlaklı, erimeli karstik ortamlar v.b.) nitelikteki ortamları ifade eden alanlardır. Bu açıdan, bu alanlarda akifere yüzey sularının süzülmesini engelleyecek ve akiferlerin kirlenmesine neden olacak nitelikte yapı ve/veya faaliyet yapılamaz. Alt ölçekli planlarda "Yeraltı Suyu Besleme Alanı"na zarar vermeyecek yapılaşma koşulları, ilgili idarelerin görüşü doğrultusunda belirlenecek ve uygulanacaktır." düzenlemesine yer verilmiştir.

Dava dosyasının incelenmesinden, Plastik Sanayi Toplu İşyeri Yapı Kooperatifinin Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'na yaptığı 06/12/2011 günlü başvuru ile, mülkiyetlerinde bulunan Tekirdağ İli, Çorlu İlçesi, Karamehmet Köyü, 148/1, 149/1 ve 150/1 sayılı 2.743.605,95 m² yüzölçümlü tarımsal niteliği korunacak alanın, sanayi kullanımına açılmasına yönelik sürecin başlatılması için kamu yararı kararı verilmesini istediği, 08/06/2012 gün ve 1210 sayılı Çevre ve Şehircilik Bakanlığı **Mesleki Hizmetler Genel Müdürlüğü** kararıyla, söz konusu parsellerin amaç dışı kullanımı için 5403 sayılı Yasa'nın 13. maddesi kapsamında kamu yararı kararı verildiği, davacının Tekirdağ Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü'ne yaptığı 07/11/2012 günlü başvuru ile, söz konusu parsellerde İhtisas Organize Sanayi Bölgesi kurmak amacıyla tarım dışı kullanım izni verilmesini istediği, Valilik bünyesinde 3083 sayılı Yasa kapsamındaki Tarım Arazisinin Korunması ve Değerlendirilmesi Teknik Talimatı 5. maddesi uyarınca oluşturulan Arazi Değerlendirme Komisyonunca mahallinde yapılan tetkik sonucu hazırlanan etüt raporunda, arazinin sulu arazi olduğu, üzerinde tarımsal faaliyet yapıldığı, II. sınıf arazi kullanım kabiliyeti olduğu, uygulama alanı olarak ilan edildiği, tesisin çevre tarım arazilerine zarar vereceği ve çevre tarım arazilerinin tarımsal bütünlüğünü bozacağı, tarım dışı amaçla kullanım izni verilmesini uygun görülmediğinin belirtildiği, Tekirdağ Valiliği'nin 12/11/2012 gün ve 612 sayılı yazısı ile etüt raporunun davalı Bakanlığa gönderildiği, kooperatifin tarım dışı amaçla kullanıma izin vermeme kararına karşı davalı Bakanlığa yapılan 05/12/2012 günlü itiraz üzerine davalı Bakanlıkça yapılan görevlendirme sonucu 02-03/04/2013 tarihinde Bakanlık teknik elemanları tarafından yapılan arazi değerlendirme raporunda, tarım dışı amaçla kullanma talebinin olumlu değerlendirilmesi gerektiği görüşüne yer verildiği, bu görüş doğrultusunda 15/04/2013 gün ve 1452 sayılı dava konusu işlemle dava konusu parsellerin tarım dışı amaçla kullanımına izin verilmesi üzerine bakılan davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

Olayda, dava konusu işlemin tesis edilme süreci yukarıda aktarılan mevzuat ile birlikte değerlendirildiğinde 5403 sayılı Yasa'nın 13. maddesi kapsamında verilen 08/06/2012 günlü kamu yararı kararını düzenleyen Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Mesleki Hizmetler Genel Müdürlüğü'nün tarımsal nitelikteki arazilerinin plastik ihtisas organize sanayi bölgesi kullanımına açılmasına yönelik kamu yararı kararını vermesinin görevleri arasında yer almadığı, bir bölgede plastik ihtisas organize sanayi bölgesi tesisi yatırımı yapılmasının kamu yararı içerip içermediğinin yatırım izinlerini verecek olan Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'nca karara bağlanması gerektiği, yetkisine girmeyen bir alanda verilen kamu yararı kararının dava konusu işleme dayanak olamayacağı, kamu yararı kararında parsellerin 1/100.000 ölçekli çevre düzeni planında tarım arazisi, 1/25000 ölçekli il çevre düzeni planında ise tarımsal 1. öncelikli (mutlak) korunacak alan kapsamında kaldığı ve aynı zamanda yeraltı suları besleme alanı ve yeraltı suyu çekim alanı olan araziler kapsamında kaldığının belirlendiği belirtilmekle, bu parseller üzerinde plastik ihtisas organize sanayi kurulmasının 1/25000 ölçekli çevre düzeni planının 3.2.1. plan notuyla öngörülen amaca aykırı olduğu, 5403 sayılı Yasa'nın 13. maddesinde tarım dışı kullanıma izin verilmesi için gerekli, alternatif alan bulunup bulunmadığına ilişkin alan araştırmasının yapılmadığı ve 3083 sayılı Yasaya göre uygulama yapan birim temsilcisinin yer aldığı Toprak Koruma Kurulundan uygun görüş alınmadığı uygulama alanlarında sahibine bırakılan tarım arazisinin tarım dışı amaçla kullanılması için aranan zorunluluk halinin tespitine yönelik Arazi Değerlendirme Komisyonu raporu bulunmadığı görülmekle belirtilen hususlar doğrultusunda tesis edilen işlemde hukuka uyarlık görülmemiştir.

T.C.
TEKİRDAĞ
İDARE MAHKEMESİ
ESAS NO : 2013/1444

Öte yandan dava konusu işlemin uygulamaya devamı halinde tarım arazilerinin tarım dışı amaçla kullanıma açılacak olması nedeniyle telafisi güç ve imkansız zararlar doğacağı açıktır.

Açıklanan nedenlerle, açıkça hukuka aykırı olan ve uygulanması halinde telafisi güç zararlar doğuracağı anlaşılan dava konusu işlemin, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 27/2. maddesi uyarınca teminat aranmaksızın **dava sonuna kadar yürütmesinin durdurulmasına**, kararın tebliğinden itibaren 7 gün içinde Edirne Bölge İdare Mahkemesi'ne itiraz yolu açık olmak üzere 13/02/2014 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

Başkan
İSMAİL UĞUR
94873

Üye
ABDURRAHİM AY
101104

Üye
ERCAN OBUT
40604

